TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2008. gada 17. jūlijā *

Lieta C-347/06

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2006. gada 23. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2006. gada 17. augustā, tiesvedībā

ASM Brescia SpA

pret

Comune di Rodengo Saiano,

piedaloties

Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], palātas priekšsēdētājs, J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], P. Kūris [*P. Kūris*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents) un K. Toadere [*C. Toader*], tiesneši,

ģenerāladvokāts M. Pojarešs Maduru [*M. Poiares Maduro*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 21. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *ASM Brescia SpA* vārdā — V. Salvadori [*V. Salvadori*], A. Salvadori [*A. Salvadori*], Dž. Kaja [*G. Caia*] un N. Ajkardi [*N. Aicardi*], *avvocati*,

— *Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas* vārdā — M. Dzopolato [*M. Zoppolato*] un D. Gacola [*D. Gazzola*], *avvocati*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — K. Lūiss [*X. Lewis*], B. Šima [*B. Schima*] un D. Rekja [*D. Recchia*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2008. gada 24. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 10., 43. un 49. pantu un 86. panta 1. punktu, vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas, pārskatāmības un samērīguma principus, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvu 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu (OV L 176, 57. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *ASM Brescia SpA* (turpmāk tekstā — "*ASM Brescia*") un Rodeņo Saiano pašvaldību [*Comune di Rodengo Saiano*] par šīs pašvaldības padomes 2005. gada 19. jūlija Lēmumu Nr. 19, ar kuru tika apstiprināta koncesijas, kuru tā bija piešķīrusi *ASM Brescia* dabasgāzes sadalei tās teritorijā, termiņa izbeigšanās 2005. gada 31. decembrī.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesības

3 Direktīvas 2003/55 ceturtajā apsvērumā ir noteikts:

"Līgumā garantētās Eiropas iedzīvotāju brīvības — brīva preču aprite, pakalpojumu sniegšanas brīvība un brīvība veikt uzņēmējdarbību — ir iespējamas vienīgi pilnībā atvērtā tirgū, kas visiem patērētājiem ļauj brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem ļauj brīvi veikt piegādes saviem patērētājiem."

4 Šīs direktīvas astotajā apsvērumā ir noteikts:

"Lai pabeigtu iekšējā gāzes tirgus veidošanu, sevišķi svarīga ir nediskriminējoša pieeja pārvades un sadales sistēmu operatoru tirgum. Pārvades vai sadales sistēmu operators var sastāvēt no viena vai vairākiem uzņēmumiem."

5 Minētās direktīvas desmitajā apsvērumā ir noteikts:

"Lai nodrošinātu efektīvu un nediskriminējošu pieeju tīklam, pārvades un sadales sistēmas ir ieteicams ekspluatēt, izmantojot juridiski šķirtas struktūras, kur pastāv vertikāli integrēti uzņēmumi. Komisijai jānovērtē līdzvērtīgas ietekmes pasākumi, ko izstrādājušas dalībvalstis, lai sasniegtu šīs prasības mērķi, un attiecīgā gadījumā jāiesniedz priekšlikumi šīs direktīvas grozīšanai.

Tāpat arī ieteicams, lai pārvades un sadales sistēmu operatoriem ir tiesības efektīvi pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi tīklu uzturēšanai, ekspluatācijai un attīstībai, ja attiecīgie aktīvi pieder vertikāli integrētiem uzņēmumiem, kas tos ekspluatē.

Tomēr ir svarīgi nodalīt juridisku nošķiršanu un īpašumtiesību nošķiršanu. Juridiska nošķiršana neietver aktīvu īpašumtiesību maiņu, un nekas nekavē piemērot līdzīgus vai identiskus nodarbinātības nosacījumus visos vertikāli integrētajos uzņēmumos. Tomēr ir jānodrošina nediskriminējošs lēmumu pieņemšanas process, izmantojot organizatoriskus pasākumus, attiecībā uz atbildīgo lēmumu pieņēmēju neatkarību."

6 Direktīvas 2003/55 astoņpadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

"Gāzes patērētājiem jādod iespēja brīvi izvēlēties piegādātāju. Iekšējais gāzes tirgus tomēr jāveido pakāpeniski, nosakot konkrētu termiņu, lai nozare varētu pielāgoties un nodrošināt atbilstīgu pasākumu un sistēmu ieviešanu, lai aizsargātu patērētāju intereses un nodrošinātu to, ka viņiem ir reālas un efektīvas tiesības izvēlēties savu piegādātāju."

7 Šīs direktīvas 1. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šī direktīva nosaka kopīgus dabasgāzes pārvades, sadales, piegādes un uzglabāšanas noteikumus. Tā paredz noteikumus, kas attiecas uz dabasgāzes nozares organizāciju un darbību, pieeju tirgum, kritērijiem un procedūrām, kas piemērojamas, lai piešķirtu atļaujas dabasgāzes pārvadei, sadalei, piegādei un uzglabāšanai un sistēmu ekspluatācijai."

8 Minētās direktīvas 2. pantā ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

[..]

5) "sadale" ir dabasgāzes transportēšana pa vietējiem vai reģionālajiem gāzes vadu tīkliem, lai nogādātu to līdz patērētājiem, bet tā neietver piegādi;

[..]

7) "piegāde" ir dabasgāzes, tostarp [sašķidrinātas dabasgāzes], pārdošana, tostarp tālākpārdošana, patērētājiem;

[..]

28) "tiesīgie patērētāji" ir patērētāji, kas var iepirkt [dabas]gāzi no brīvi izvēlēta piegādātāja šīs direktīvas 23. panta nozīmē;

[..]."

9 Direktīvas 2003/55 23. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina to, ka tiesīgie patērētāji:

a) līdz 2004. gada 1. jūlijamir tie tiesīgie patērētāji, kas norādīti [Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija] Direktīvas 98/30/EK [par kopīgiem noteikumiem dabasgāzes iekšējam tirgum (OV L 204, 1. lpp.)] 18. pantā. Dalībvalstis katru gadu līdz 31. janvārim publicē šo tiesīgo patērētāju definīcijas kritērijus;

b) vēlākais no 2004. gada 1. jūlija — visi patērētāji, kas nav patērētāji mājsaimniecībās;

c) no 2007. gada 1. jūlija — visi patērētāji."

Valsts tiesības

10 2000. gada 23. maija Dekrētlikumā Nr. 164, ar kuru atbilstoši 1999. gada 17. maija Likuma Nr. 144 41. pantam tiek ieviesta Direktīva 98/30/EK par kopīgiem noteikumiem dabasgāzes iekšējam tirgum (*decreto legislativo n. 164, attuazione della direttiva n. 98/30/CE recante norme comuni per il mercato interno del gas naturale, a norma dell'articolo 41 della legge 17 maggio 1999, n. 144*) (2000. gada 20. jūnija *GURI* Nr. 142, 4. lpp.; turpmāk tekstā — "Dekrētlikums Nr. 164/2000"), ir noteikts, ka dabasgāzes sadale principā ir sabiedriskais pakalpojums, kuru pašvaldības uztic koncesionāriem, kurus izvēlas vienīgi konkursa kārtībā uz termiņu, kurš nedrīkst pārsniegt divpadsmit gadus.

11 Attiecībā uz spēkā esošajām dabasgāzes sadales koncesijām, kuras nav tikušas piešķirtas publiskas procedūras ietvaros, Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 5. punktā ir noteikts:

"Gāzes sadales pakalpojumu koncesijas, kas pastāv šī dekrēta spēkā stāšanās brīdī, kā arī tās, kas ir piešķirtas sabiedrībām, kuras ir izveidojušās, pārveidojoties pašreizējiem pārvaldītājiem, turpina būt spēkā līdz noteiktajam beigu termiņam, ja tas iekļaujas 7. punktā paredzētajā pārejas perioda termiņā. Pastāvošajām koncesijām, kurām nav paredzēts beigu termiņš vai ir paredzēts termiņš, kurš pārsniedz pārejas periodu, turpina pastāvēt līdz brīdim, kad beidzas pārejas periods. [..]"

12 Šī paša dekrētlikuma 15. panta 7. punktā ir noteikts:

"5. punktā noteiktais pārejas periods ir pieci gadi, sākot no 2000. gada 31. decembra. Šis periods var tikt pagarināts atbilstoši zemāk minētajiem kritērijiem, ja tas nepārsniedz:

a) vienu gadu gadījumā, ja vismaz vienu gadu pirms piecu gadu termiņa beigām notiek sabiedrību apvienošanās, kas ļauj apkalpot lietotāju skaitu, kas kopumā ir vismaz divas reizes lielāks par to lietotāju skaitu, kādu sākotnēji apkalpoja attiecīgais lielākais uzņēmums no tiem, kuri apvienojās;

b) divus gadus gadījumā, ja pirms a) apakšpunktā paredzētā termiņa beigām lietotāju skaits pārsniedz simt tūkstošus tiešo patērētāju vai sadalītās gāzes apmērs pārsniedz simt miljonus kubikmetru gadā, vai arī uzņēmums veic darbību vismaz visā pašvaldības teritorijā;

c) divus gadus gadījumā, ja pirms a) apakšpunktā paredzētā termiņa beigām privātais kapitāls sasniedz vismaz 40 % no akciju kapitāla."

13 Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 8. punktā ir noteikts, ka gadījumā, ja tiek izpildīti vairāki no šiem kritērijiem, minētā pārejas posma termiņa atskaites gadus var apvienot.

14 2004. gada 23. augusta Likuma Nr. 239, ar kuru tiek reorganizēta enerģētikas nozare un uzlikts pienākums valdībai reorganizēt spēkā esošās enerģētikas nozares tiesību normas (*legge n. 239, riordino del settore energetico, nonché delega al Governo per il riassetto delle disposizioni vigenti in materia di energia*) (2004. gada 13. septembra *GURI* Nr. 215, 3. lpp.), 1. panta 69. punktā ir noteikts:

"[..] Pārejas periodam, kurš ir minēts [Dekrētlikuma Nr. 164/2000] 15. panta 5. punktā, ir jābeidzas vēlākais 2007. gada 31. decembrī, saglabājot vietējo līgumslēdzēju iestāžu tiesības piešķirt pārejas perioda pagarinājumu uz vienu gadu sešu mēnešu laikā no brīža, kad stājies spēkā šis likums, ja pastāv pamatota sabiedrības interese. [..] Minētā dekrētlikuma [Nr. 164/2000] 15. panta 8. punkts tiek atcelts."

15 2005. gada 30. decembra Dekrētlikuma Nr. 273 par termiņa noteikšanu un tā pagarināšanu, kā arī par steidzamām tiesību normām, kuras no tā izriet (*decreto-legge n. 273, definizione e proroga dei termini, nonché conseguenti disposizioni urgenti*) (2005. gada 30. decembra *GURI* Nr. 303, 8. lpp.), kurš pēc tam, kad tajā tika veikti grozījumi ar 2006. gada 23. februāra Likumu Nr. 51, tika pārveidots par likumu (2006. gada 28. februāra *GURI* Nr. 49, parastais pielikums; turpmāk tekstā — "Dekrētlikums Nr. 273/2005"), 23. panta 1. punktā ir noteikts, ka Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 5. punktā paredzētais pārejas periods, pirmkārt, tiek pagarināts līdz 2007. gada 31. decembrim un, otrkārt, tas tāpat tiek pagarināts līdz 2009. gada 31. decembrim gadījumā, ja pastāv vismaz viens no nosacījumiem, kurš ir noteikts minētā dekrētlikuma 15. panta 7. punktā.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

16 *ASM Brescia* ir dabasgāzes sadales sabiedrisko pakalpojumu koncesionārs Rodeņo Saiano pašvaldībā saskaņā ar vienošanos, kura tika noslēgta 1984. gada 27. februārī un kuras termiņš sākotnēji tika noteikts 2014. gada 31. decembrī. Ar papildu vienošanos šīs koncesijas termiņš tika pagarināts līdz 2029. gada 31. decembrim.

17 Ar pašvaldības padomes 2005. gada 19. jūlija Lēmumu Nr. 19 Rodeņo Saiano pašvaldība noteica priekšlaicīgu *ASM Brescia* piešķirtās koncesijas termiņa izbeigšanos 2005. gada 31. decembrī, lai varētu uzsākt konkursa procedūru un noteikt jaunu minētā pakalpojuma pārvaldītāju. *ASM Brescia* turklāt vēlas, lai tai tiktu atzītas tiesības uz nolietojuma atlikušās vērtības atmaksāšanu, kura, pamatojoties uz ekspertīzi, ir noteikta EUR 926 000 vērtībā.

18 *ASM Brescia* cēla prasību iesniedzējtiesā, apstrīdot šo lēmumu.

19 Vēlāk stājās spēkā Dekrētlikums Nr. 273/2005, kura 23. pantā bija noteikts, ka Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 5. punktā noteiktā pārejas posma termiņš tiek automātiski pagarināts, pārceļot to no 2005. gada 31. decembra uz 2007. gada 31. decembri, kā arī, pastāvot noteiktiem apstākļiem, šis laikposms no 2007. gada 31. decembra tiek automātiski pagarināts, pārceļot to uz 2009. gada 31. decembri.

20 Lombardijas Reģionālā administratīvā tiesa [*Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia*], šauboties par šī teksta atbilstību Kopienu tiesībām, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ar EKL 43. un 49. pantu un 86. panta 1. punktu, kā arī vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas un pārskatāmības principiem ir saderīgs automātisks un vispārējs pašreizējo dabasgāzes sadales koncesiju, kas sākotnēji tika piešķirtas, neīstenojot uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūru, termiņa pagarinājums līdz 2007. gada 31. decembrim?

2) Vai pašreizējo dabasgāzes sadales koncesiju, kas sākotnēji tika piešķirtas, neīstenojot uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūru, automātisks termiņa pagarinājums līdz 2009. gada 31. decembrim, ievērojot, ka:

a) koncesionārs veicis sabiedrību apvienošanos, kā rezultātā, salīdzinot ar sākotnējo lielās sabiedrības klientu skaitu, ir iespējams sniegt pakalpojumus divkāršam klientu skaitam;

b) koncesionārs ir ieguvis vairāk nekā 100 000 galīgo patērētāju vai arī tādu piegādātās gāzes daudzumu, kas pārsniedz 100 miljonus kubikmetru vienā gadā, vai arī apkalpo visu pašvaldības teritoriju;

c) vismaz 40 % no pakalpojuma sniedzēja akciju kapitāla ir nodoti privātiem akciju turētājiem;

ir saderīgs ar EKL 43. un 49. pantu un EKL 86. panta 1. punktu, kā arī vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas un pārskatāmības principiem?

3) Vai pašreizējo dabasgāzes sadales koncesiju termiņa pagarinājums, ņemot vērā pirmajā, kā arī otrajā jautājumā aprakstīto situāciju, ir saderīgs ar [..] Direktīvas 2003/55/EK ceturto, astoto, desmito un astoņpadsmito apsvērumu, kā arī šīs direktīvas 23. panta 1. punktu, EKL 10. pantu un saprātīguma un samērīguma principiem, it īpaši attiecībā uz:

a) [dalīb]valstu pienākumu sasniegt dabasgāzes tirgus liberalizācijas mērķi līdz 2007. gada 1. jūlijam;

b) aizliegumu [dalīb]valstīm pieņemt vai paturēt spēkā tādas valsts tiesību normas, kas ir pretējas dabasgāzes tirgus liberalizācijai;

c) [dalīb]valstu pienākumu pārejas periodu saistīt ar saprātīgu termiņu un objektīvām vajadzībām?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

Tiesai iesniegtie apsvērumi

21 *ASM Brescia* uzskata, ka iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi ir nepieņemami, jo tie esot pamatoti ar neprecīzu analīzi, atbilstoši kurai Itālijas tiesībās tiekot paredzēts attiecīgo gāzes sadales koncesiju termiņa pagarinājums.

22 *ASM Brescia* norāda, ka valsts tiesībās, kuras ir piemērojamas pamata lietā, netiek noteikts juridisks pagarinājums šīm koncesijām, bet gluži pretēji — tiek noteikta to termiņa priekšlaicīga izbeigšanās gadījumā, ja koncesijas ir tikušas piešķirtas uz nenoteiktu laiku vai arī ja to līgumā noteiktais termiņš beidzas pēc Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 5. punktā noteiktā pārejas perioda.

23 Arī *Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas* norāda, ka pirmais iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ir pamatots ar kļūdainu premisu tiktāl, ciktāl pamata lietā piemērojamajos tiesību aktos nav noteikts automātisks un vispārējs attiecīgo koncesiju pagarinājums, bet tikai uz vēlāku datumu atlikta to priekšlaicīga izbeigšanās.

Tiesas atbilde

24 Iesniedzējtiesa lūdz Tiesai lemt par Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 5. punktā paredzētā pārejas posma pagarinājuma, kurš tika noteikts ar Dekrētlikuma Nr. 273/2005 23. pantu, saderību ar Kopienu tiesībām.

25 Saskaņā ar EKL 234. pantu uzsāktas tiesvedības ietvaros Tiesai nav kompetences lemt par valsts pieņemto pasākumu saderību ar Kopienu tiesībām (skat. it īpaši 1987. gada 11. jūnija spriedumu lietā 14/86 *X*, *Recueil*, 2545. lpp., 15. punkts). Tomēr no valsts tiesas uzdotā jautājuma, ievērojot izklāstītos lietas faktiskos apstākļus, Tiesa var atlasīt to, kas attiecas uz Kopienu tiesību interpretāciju, nolūkā dot šai tiesai iespēju rast risinājumu, izskatot tiesību jautājumu, kurš tai ir iesniegts (iepriekš minētais spriedums lietā *X*, 16. punkts).

26 Iesniedzējtiesas lēmumā ir ietvertas pietiekamas norādes, lai šīs prasības tiktu izpildītas, jo iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka EKL 43. un 49. panta, 86. panta 1. punkta, kā arī Direktīvas 2003/55 23. panta 1. punkta interpretācija tai ir nepieciešama, lai tā varētu lemt par Dekrētlikuma Nr. 273/2005 23. panta un Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 5. un 7. punkta atbilstību Kopienu tiesībām.

27 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, Tiesai un valsts tiesām sadarbojoties atbilstoši EKL 234. pantam, tikai valsts tiesai, kura izskata [pamata] lietu un kura ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tādējādi, tā kā uzdotie jautājumi attiecas uz Kopienu tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums (skat. it īpaši 2001. gada 10. maija spriedumu apvienotajās lietās C-223/99 un C-260/99 *Agorà* un *Excelsior*, *Recueil*, I-3605. lpp., 18. punkts).

28 Turklāt jāatgādina, ka Tiesai nav jālemj par valsts tiesību normu interpretāciju un piemērojamību vai jānosaka fakti, kuri ir būtiski pamata lietas risinājumam. Dalītās kompetences ietvaros starp Kopienu tiesu un valsts tiesām Tiesai ir pienākums ņemt vērā faktisko un tiesisko kontekstu, kādā tiek uzdots iesniedzējtiesas lēmumā noteiktais prejudiciālais jautājums (skat. it īpaši 2003. gada 13. novembra spriedumu lietā C-153/02 *Neri*, *Recueil*, I-13555. lpp., 34. un 35. punkts).

29 Līdz ar to arguments, saskaņā ar kuru prejudiciālie jautājumi esot nepieņemami, jo tie esot pamatoti ar nepareizu Itālijas tiesību interpretāciju, nav atbalstāms.

30 No tā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

Par trešo jautājumu

31 Uzdodot trešo jautājumu, kurš ir jāizskata vispirms, iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesu noteikt, vai tāds tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkojams pamata lietā, saskaņā ar kuru automātiski tiek pagarināts pārejas posms, kura beigās priekšlaicīgi tiek pārtraukta pamata lietā minētās dabasgāzes sadales koncesija, kura tika piešķirta, neuzaicinot iesniegt piedāvājumu, ir pretrunā EKL 10. pantam, samērīguma principam, Direktīvas 2003/55 23. panta 1. punktam, kā arī šīs direktīvas ceturtajam, astotajam, desmitajam un astoņpadsmitajam apsvērumam.

— Tiesai iesniegtie apsvērumi

32 *ASM Brescia* norāda, ka ne Direktīva 98/30, kura ir transponēta ar Dekrētlikumu Nr. 164/2000, ne Direktīva 2003/55 nenosakot pienākumu saīsināt termiņu dabasgāzes sadales koncesijām, kuras tikušas piešķirtas, neuzaicinot iesniegt piedāvājumu. Tā uzskata, ka līdz ar to valsts likumdevējs pēc brīvas gribas ir, pirmkārt, nolēmis, ka koncesijas beidzas pirms līgumā noteiktā termiņa, otrkārt, šim nolūkam ir noteicis pārejas periodu un tā piemērošanas noteikumus.

33 Tā piebilst, ka attiecīgo koncesiju priekšlaicīga izbeigšanās un tam sekojoša uzaicinājuma uz konkursu procedūras uzsākšana jaunu koncesiju piešķiršanai neļaujot garantēt augstāku dabasgāzes sadales konkurences līmeni, jo visi jaunie izplatītāji, kuri ienāks tirgū, varot attiecīgajā gadījumā atbalstīt to tirdzniecības uzņēmumu, ar kuru katrs no tiem ir saistīts. Tā uzskata, ka šīs grūtības varot atrisināt, vienīgi ievērojot objektivitātes un neitralitātes pienākumus, kuri sadales sistēmas operatoriem ir noteikti ar Direktīvu 2003/55, un it īpaši trešo personu pieejas tiesības sadales sistēmai, kā arī juridisku, administratīvu, funkciju un grāmatvedības nošķiršanu attiecībā uz dabasgāzes tirgotājiem, kuri veido daļu no viena un tā paša vertikāli integrētā uzņēmuma.

34 Komisija arī uzskata, ka Direktīvā 2003/55 neesot noteikts pienākums priekšlaicīgi izbeigt dabasgāzes sadales koncesijas, kuras ir tikušas piešķirtas, pārkāpjot Kopienas prasības.

35 Tā piebilst, ka pat tad, ja apvienotie Direktīvas 2003/55 13. panta 1. punkts un 33. panta 2. punkts arī ļaujot dabasgāzes sadales sistēmas operatoram veikt gāzes piegādes darbību līdz 2007. gada 1. jūlijam, tam tomēr saskaņā ar šīs direktīvas 12. panta 2. punktu pret dažādiem dabasgāzes tirgus operatoriem esot jāizturas objektīvi.

36 *Anigas* norāda, ka galīgais termiņš dabasgāzes tirgus liberalizācijai, kurš Direktīvas 2003/55 23. panta 1. punktā ir noteikts 2007. gada 1. jūlijā, vienīgi paredzot pienākumu dalībvalstīm, lai visi dabasgāzes pircēji būtu tiesīgie patērētāji, un uzskata, ka šī direktīva nenosakot pienākumu lauzt dabasgāzes piegādes koncesijas, kuras tikušas piešķirtas bez iepriekšēja paziņojuma.

— Tiesas atbilde

37 Gan no Direktīvas 2003/55 noteikumiem, gan no tās sistēmas izriet, ka tās mērķis ir pabeigt dabasgāzes nozares iekšējā tirgus izveidi. Šim nolūkam, kā tas ir noteikts šīs direktīvas 1. panta 1. punkta pirmajā teikumā, tajā noteikti kopīgi dabasgāzes pārvades, sadales, piegādes un uzglabāšanas noteikumi.

38 Direktīvas 2003/55 23. panta 1. punktā ir noteikts kalendārs dabasgāzes piegādes atvēršanai un paredzēts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka tiesīgie patērētāji, proti, tie, kuriem ir tiesības vērsties pie piegādātāja pēc savas izvēles, sākot no 2007. gada 1. jūlija ir visi patērētāji.

39 Šī tiesību norma attiecas uz dabasgāzes piegādi, nevis tās sadali. Līdz ar to no tās nevar izrietēt pienākums, saskaņā ar kuru dalībvalstīm būtu jāizbeidz sadales līgumi, kuri tikuši piešķirti, neizsludinot uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu.

40 Turklāt Direktīvā 2003/55 nav ietverts neviens noteikums par spēkā esošām dabasgāzes sadales koncesijām.

41 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkojams pamata lietā, saskaņā ar kuru atbilstoši tajā paredzētajiem nosacījumiem tiek pagarināts pārejas perioda ilgums, kura beigās priekšlaicīgi ir jāpārtrauc pamata lietā minētās dabasgāzes sadales koncesija, nav pretrunā Direktīvai 2003/55. Šādos apstākļos tāpat ir jāuzskata, ka šāds tiesiskais regulējums nav pretrunā arī EKL 10. pantam un samērīguma principam.

Par pirmo un otro jautājumu

42 Uzdodot pirmo un otro jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai ar EKL 43. un 49. pantu un EKL 86. panta 1. punktu, kā arī vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas un pārskatāmības principiem ir saderīgs tāds tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkojams pamata lietā, saskaņā ar kuru atbilstoši tajā paredzētajiem nosacījumiem tiek pagarināts pārejas perioda ilgums, kura beigās priekšlaicīgi ir jāpārtrauc pamata lietā minētās dabasgāzes sadales koncesija.

— Tiesai iesniegtie apsvērumi

43 *ASM Brescia* uzskata, ka tādu dabasgāzes sadales koncesiju izbeigšana, kādas ir minētas pamata lietā, esot pasākums, kuru diskrecionārā un autonomā veidā varot izlemt valsts likumdevējs. Tā piebilst, ka šis pasākums ļaujot Itālijas Republikai priekšlaicīgi panākt atbilstību Direktīvai 2003/55, nosakot jaunus dabasgāzes sadales sabiedriskā pakalpojuma koncesionārus.

44 *ASM Brescia* norāda, ka pārejas posma, kura beigās attiecīgās koncesijas tiek priekšlaicīgi izbeigtas, noteikšana esot veikta, lai panāktu atbilstību mērķim atvērt

dabasgāzes nozari konkurencei, ievērojot nepieciešamību aizsargāt pastāvošo koncesiju īpašnieku tiesisko paļāvību.

45 Šī pati sabiedrība atgādina, ka dalībvalstīm, īstenojot pilnvaras, lai piemērotu Kopienu direktīvas, ir jāievēro tiesiskās paļāvības aizsardzības princips (skat. it īpaši 1988. gada 26. aprīļa spriedumu lietā 316/86 *Krücken*, *Recueil*, 2213. lpp., 22. punkts) un ka laikā, kad tiek veikta noteiktu institūciju vai tiesisko sistēmu tiesiskā reforma, ievērojot tirgus dalībnieku tiesiskās paļāvības aizsardzību, ir jāievieš pārejas pasākumi vai pārejas posms adaptācijai, ja nepastāv obligātas sabiedriskās intereses, kuras nepieļauj to darīt (skat. it īpaši 1975. gada 14. maija spriedumu lietā 74/74 *CNTA*/Komisija, *Recueil*, 533. lpp., 44. punkts).

46 *ASM Brescia* norāda, ka līdz brīdim, kad stājās spēkā Dekrētlikums Nr. 164/2000, Itālijas tiesībās neesot ticis noteikts, ka dabasgāzes sadales koncesiju piešķiršana būtu jāizsludina, kā arī esot bijis atļauts noslēgt koncesijas uz ļoti ilgu termiņu.

47 Tā piebilst, ka līdz brīdim, kad tika pieņemts Komisijas skaidrojošais paziņojums par koncesijām atbilstoši Kopienu tiesībām (OV 2000, C 121, 2. lpp.), kā arī 2000. gada 7. decembra spriedums lietā C-324/98 *Telaustria* un *Telefonadress* (*Recueil*, I-10745. lpp.), Kopienu tiesībās neesot bijis norādes, ka valsts iestādēm, piešķirot sabiedrisko pakalpojumu koncesijas saskaņā ar Kopienu tiesībām, būtu jāievēro pārskatāmības un publiskošanas pienākums.

48 Turklāt *ASM Brescia* norāda, ka patiesībā ar Dekrētlikumu Nr. 273/2005 tikai par diviem gadiem esot ticis pagarināts Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 5. punktā noteiktā pārejas posma termiņš — no 2005. gada 31. decembra uz 2007. gada 31. decembri, kā arī, pastāvot noteiktiem apstākļiem, no 2007. gada 31. decembra uz 2009. gada 31. decembri. Tā uzskata, ka šādai atlikšanai gan pašai par sevi, gan tās sekām attiecībā uz palikušajiem līgumā noteiktajiem termiņiem, kuri attiecīgo koncesiju gadījumā bieži vien ir ļoti gari, esot neliela nozīme un tā nesamērīgi neietekmējot

pušu interešu līdzsvaru. Tā uzsver, ka šis termiņa pagarinājums katrā ziņā esot uzskatāms arī par diskrecionāru pasākumu.

49 Visbeidzot, *ASM Brescia* norāda, ka dabasgāzes sadales koncesijas, kuru termiņš izbeidzas pirms minētā pārejas posma, netiekot pagarinātas, ka saskaņā ar Dekrētlikumu Nr. 164/2000 šī dekrēta 15. panta 5. punktā noteiktais pārejas posms varot būt ilgāks par to, kurš izriet no Dekrētlikuma Nr. 273/2005 piemērošanas, un ka šī minētā pēdējā dekrētlikuma pieņemšana esot ļāvusi nostiprināt tiesisko noteiktību, padarot skaidrāku minētā pārejas posma tiesisko sistēmu.

50 Komisija no savas puses norāda, ka pamata lieta skar sabiedrisko pakalpojumu koncesijas, uz kurām attiecas EK līguma pamatnoteikumi, īpaši EKL 43. un 49. pants, kā arī nediskriminācijas pilsonības dēļ princips un vienlīdzīgas attieksmes princips pret pretendentiem, nosakot pārskatāmības pienākumu, kas ļaujot līgumslēdzējai valsts iestādei pārliecināties par šo principu ievērošanu (2006. gada 6. aprīļa spriedums lietā C-410/04 *ANAV*, Krājums, I-3303. lpp., 21. punkts).

51 Tā norāda, ka Tiesa ir uzskatījusi, ka šis pārskatāmības pienākums nozīmējot garantēt adekvātu atklātības pakāpi jebkuram potenciālam pretendentam, tādējādi ļaujot īstenot konkurenci attiecībā uz pakalpojumu koncesijām, kā arī piešķiršanas procedūru objektivitātes kontroli (iepriekš minētais spriedums lietā *ANAV*, 21. punkts).

52 Komisija norāda, ka arī sabiedrisko pakalpojumu koncesiju, kuras ir tikušas piešķirtas, neievērojot publicitātes procedūru, atstāšana spēkā esot pretrunā EKL 43. un 49. pantam, kā arī nediskriminācijas, vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principiem.

53 Tā piebilst, ka tādi pamata lietā minētie noteikumi, kuros noteikts, ka ir jāpatur spēkā sabiedrisko pakalpojumu koncesijas, kuras ir tikušas piešķirtas, pārkāpjot publicēšanas prasības, kuras ir noteiktas Kopienu tiesībās, esot pretrunā EKL 86. panta 1. punktam.

54 *Anigas* no savas puses norāda, ka nedz EKL 43. un 49. pantam, nedz EKL 86. panta 1. punktam, nedz arī vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas un pārskatāmības principiem neesot pretrunā tāda pārejas posma pārcelšana, kāda tikusi noteikta pamata lietā minētajā tiesiskajā regulējumā.

55 Tā norāda, ka Dekrētlikuma Nr. 164/2000 15. panta 7. punktā paredzētie nosacījumi, kuri ļauj pagarināt šī dekrēta 15. panta 5. punktā noteikto pārejas posmu, iekļaujoties pasākumu kopumā, kuru mērķis esot izveidot dabasgāzes konkurences tirgu.

56 *Anigas* norāda, ka tiesiskās paļāvības aizsardzības principa ievērošana katrā ziņā uzliek pienākumu, ka tādas dabasgāzes sadales koncesijas priekšlaicīga izbeigšana kā pamata lietā minētā var notikt tikai pārejas posma beigās.

— Tiesas atbilde

57 Tādas sabiedrisko pakalpojumu koncesijas, kāda ir minēta pamata lietā, piešķiršanu nereglamentē neviena no direktīvām dažādo publisko iepirkumu jomu ietvaros (skat. it īpaši 2005. gada 21. jūlija spriedumu lietā C-231/03 *Coname*, Krājums, I-7287. lpp., 16. punkts).

58 Tiesa tomēr ir lēmusi, ka valsts iestādēm, vēloties piešķirt šādas koncesijas, ir jāievēro vispārējie Līguma pamatnoteikumi un it īpaši nediskriminācijas pilsonības dēļ princips (šajā sakarā skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Telaustria* un *Telefonadress*, 60. punkts, un lietā *Coname*, 16. punkts; 2005. gada 13. oktobra spriedumu lietā C-458/03 *Parking Brixen*, Krājums, I-8585. lpp., 46. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *ANAV*, 18. punkts).

59 Precīzāk, tiktāl, ciktāl šāda koncesija skar noteiktas pārrobežu intereses, to piešķiršana uzņēmumam, kurš atrodas līgumslēdzējas iestādes dalībvalstī, nenodrošinot pārskatāmību, ir saistīta ar atšķirīgu attieksmi pret uzņēmumiem, kuri varētu būt ieinteresēti šajās koncesijās, bet kuri atrodas citā dalībvalstī (šajā sakarā skat. 2007. gada 13. novembra spriedumu lietā C-507/03 Komisija/Īrija, Krājums, I-9777. lpp., 30. punkts).

60 Šāda atšķirīga attieksme, kas, izslēdzot visus citās dalībvalstīs esošos uzņēmumus, ir nelabvēlīga galvenokārt šo citu dalībvalstu uzņēmumiem, ir uzskatāma par netiešu diskrimināciju pilsonības dēļ, kas ir aizliegta ar EKL 43. un 49. pantu, ja vien to neattaisno objektīvi iemesli (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Īrija, 31. punkts).

61 Turklāt tas, ka dalībvalstis attiecībā uz publiskiem uzņēmumiem un uzņēmumiem, kuriem dalībvalstis piešķīrušas īpašas vai ekskluzīvas tiesības, uztur spēkā tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ir pretrunā EKL 43. un 49. pantam, ir pretrunā EKL 86. panta 1. punktam.

62 Tomēr, pirmkārt, nav izslēgts, ka attiecīgām koncesijām pamata lietā saistībā ar Tiesas noteiktiem kritērijiem, proti, to izpildes vietu un ekonomisko vērtību, ir zināms pārrobežu intereses raksturs (skat. pēc analoģijas 2008. gada 15. maija spriedumu apvienotajās lietās C-147/06 un C-148/06 *SECAP* un *Santorso*, Krājums, I-3565. lpp., 31. punkts). No tā vēl jo vairāk izriet, ka valsts tiesiskais regulējums var tikt vienādi piemērots visām koncesijām.

63 Otrkārt, tāds tiesiskais regulējums, kāds ir minēts pamata lietā, nosakot termiņa pārcelšanu jaunu koncesiju piešķiršanai, izmantojot konkursa procedūru, vismaz šīs termiņa pārcelšanas laikā var radīt atšķirīgu attieksmi pret uzņēmumiem, kuri varētu būt ieinteresēti iegūt šādu koncesiju un kuri atrodas citā dalībvalstī, nevis tajā, kur atrodas līgumslēdzēja iestāde.

64 Tomēr šādu atšķirīgu attieksmi var attaisnot ar objektīviem kritērijiem, piemēram, nepieciešamību ievērot tiesiskās drošības principu.

65 Šis princips ir daļa no Kopienu tiesību sistēmas (1983. gada 21. septembra spriedums apvienotajās lietās no 205/82 līdz 215/82 *Deutsche Milchkontor* u.c., *Recueil*, 2633. lpp., 30. punkts), un tas uzliek pienākumu visām valsts iestādēm piemērot Kopienu tiesības (šajā sakarā skat. 1979. gada 27. septembra spriedumu lietā 230/78 *Eridania-Zuccherifici nazionali* un *Società italiana per l'industria degli zuccheri*, *Recueil*, 2749. lpp., 31. punkts).

66 Šajā sakarā tādā situācijā kā pamata lietā minētā ir jāņem vērā trīs apstākļu virknes.

67 Pirmkārt, Direktīvā 2003/55 nav paredzēts apšaubīt pašreiz spēkā esošas gāzes sadales koncesijas.

68 Otrkārt, no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka 1984. gadā piešķirtās koncesijas sekām ir jābeidzas līdz 2029. gadam. Līdz ar to ir iespējams, ka tās priekšlaicīga izbeigšana saskaņā ar Dekrētlikumu Nr. 273/2005, kura rezultātā Rodeņo Saiano pašvaldībai jaunu koncesiju piešķiršanai ir jāizsludina uzaicinājums iesniegt piedāvājumus, atbilst Kopienu tiesību ievērošanai plašākā nozīmē.

69 Treškārt, tiesiskās drošības princips paredz, ka tiesību noteikumu sekām ir jābūt skaidrām, precīzām un paredzamām, īpaši, ja tās var radīt nelabvēlīgas sekas indivīdiem un uzņēmumiem (šajā sakarā skat. 2005. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-17/03 *VEMW* u.c., Krājums, I-4983. lpp., 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

70 Līdz ar to, ņemot vērā šo viedokli, jāsecina, ka attiecīgā pamata lietā minētā koncesija tika piešķirta 1984. gadā — šajā laikā Tiesa vēl nebija nospriedusi, ka no primārajām Kopienu tiesībām izriet, ka uz līgumiem, kuriem ir zināms pārrobežu intereses raksturs, apstākļos, kuri minēti šī sprieduma 59. un 60. punktā, var attiekties pārskatāmības pienākums.

71 Šādos apstākļos, nepastāvot nepieciešamībai lemt par tiesiskās paļāvības aizsardzības principu, tiesiskās drošības princips ne tikai atļauj, bet arī nosaka pienākumu noteikt šādu koncesiju laušanai pārejas periodu, kas ļautu darījumu partneriem atrisināt līguma attiecības apstākļos, kuri būtu pieņemami gan no sabiedrisko pakalpojumu prasību viedokļa, gan no ekonomiskā viedokļa.

72 Iesniedzējtiesai ir jāvērtē, vai pārejas posma termiņa pagarinājums, kurš tiek ieviests ar tādu tiesisko regulējumu kā pamata lietā minētais, var tikt uzskatīts par nepieciešamu, lai tiktu ievērots tiesiskās drošības princips.

73 Līdz ar to uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka EKL 43. un 49. pantam un 86. panta 1. punktam nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkojams pamata lietā, saskaņā ar kuru atbilstoši tajā paredzētajiem nosacījumiem tiek pagarināts pārejas posma termiņš, kura beigās priekšlaicīgi ir jāpārtrauc pamata lietā minētās dabasgāzes sadales koncesija, tiktāl, ciktāl šāds pagarinājums var tikt uzskatīts par nepieciešamu, lai ļautu darījumu partneriem atrisināt līguma attiecības apstākļos, kuri būtu pieņemami gan no sabiedrisko pakalpojumu prasību viedokļa, gan no ekonomiskā viedokļa.

Par tiesāšanās izdevumiem

74 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkojams pamata lietā, saskaņā ar kuru atbilstoši tajā paredzētajiem nosacījumiem tiek pagarināts pārejas posma termiņš, kura beigās priekšlaicīgi ir jāpārtrauc pamata lietā minētās dabasgāzes sadales koncesija, nav pretrunā Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvai 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu. Šādos apstākļos ir arī jāuzskata, ka šāds tiesiskais regulējums nav pretrunā arī EKL 10. pantam un samērīguma principam;

2) EKL 43. un 49. pantam un 86. panta 1. punktam nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkojams pamata lietā, saskaņā ar kuru atbilstoši tajā paredzētajiem nosacījumiem tiek pagarināts pārejas posma termiņš, kura beigās priekšlaicīgi ir jāpārtrauc pamata lietā minētās dabasgāzes sadales koncesija, tiktāl, ciktāl šāds pagarinājums var tikt uzskatīts par nepieciešamu, lai ļautu darījumu partneriem atrisināt līguma attiecības apstākļos, kuri būtu pieņemami gan no sabiedrisko pakalpojumu prasību viedokļa, gan no ekonomiskā viedokļa.

[Paraksti]